

WOJEWÓDZKI URZĄD OCHRONY ZABYTKÓW
w Poznaniu
WIELKOPOLSKI
WOJEWÓDZKI KONSERWATOR ZABYTKÓW

61-834 Poznań
ul. Gołębia 2
tel. 0618528003
0618528004
fax. 0618528002
<http://poznan.wuoz.gov.pl>
e-mail: wuoz@poznan.wuoz.gov.pl

Poznań, dnia 15 kwietnia 2019 r.

Po.1410.1535.2.2019
za potwierdzeniem odbioru

Szanowni Państwo

Pracownicy naukowo – dydaktyczni
Akademii Pedagogiki Specjalnej
im. Marii Grzegorzewskiej
ul. Szczęśliwicka 40
02 - 353 Warszawa

W związku z Państwa petycją z dnia 28 stycznia 2019 r. (data wpływu: 14.02.2019 r.) dotyczącą „**apelu o zachowanie, ewentualnie o zagwarantowanie odtworzenia historycznej elewacji przedwojennego budynku przy ul. Podgórnej 7 w Poznaniu**” Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków uprzejmie informuje, że w obecnym stanie prawnym przedmiotowy budynek uwzględniony jest w wykazie zabytków nieruchomości wyznaczonych przez wojewódzkiego konserwatora zabytków do ujęcia w wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz wytypowanych do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków, ponadto nieruchomość, na której jest usytuowany znajduje się na terenie zespołu urbanistyczno-architektonicznego Starego Miasta z budynkami użyteczności publicznej, sakralnymi oraz kamienicami mieszczańskimi, wpisanego do rejestru zabytków pod nr A-225 decyzją z dnia 04.06.1979 r.

Zgodnie z art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 2067 ze zm.) wojewódzki konserwator zabytków prowadzi wojewódzką ewidencje zabytków.

Przywołując definicję z ww. ustawy *historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny to przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg* (art 3. pkt 12).

Ze względu na lokalizację nieruchomości przy ul. Podgórnej 7 w Poznaniu na terenie wpisanym do rejestru zabytków, zgodnie z dyspozycją art. 36 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami pozwolenie na prowadzenie robót budowlanych lub prac konserwatorskich przy budynku wydaje Miejski Konserwator Zabytków w Poznaniu, działający na podstawie porozumienia z dnia 18 listopada 2003 r., zawartego pomiędzy Wojewodą Wielkopolskim a Prezydentem Miasta Poznania w sprawie powierzenia Miastu Poznań spraw z zakresu właściwości Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków w pełni podziela Państwa troskę o zachowanie dziedzictwa kulturowego miast i zabytkowej substancji przedwojennej zabudowy, w szczególności w ścisłych centrach staromiejских. Tym samym popiera również Państwa apel o zachowanie budynku przy ul. Podgórznej 7, jako integralnej części tkanki historycznej najstarszych dzielnic Poznania, posiadającej jedne z najcenniejszych wartości zabytkowych, artystycznych, historycznych i naukowych, zarówno w aspekcie urbanistycznym struktury miasta, jako całości, jak i indywidualnym poszczególnych elementów ją tworzących.

Cytując słowa Piotra Kołodziejczyka („Krajobraz miast historycznych. Znaczenie i ochrona.” Topiarius. Studia krajobrazowe, Wydanie monograficzne, T.2, s.106):

„Miasto historyczne musi być rozumiane nie tylko jako przestrzeń i struktura urbanistyczna, lecz również jako niezwykle obszar nawarstwień kulturowych, historycznych i społecznych interakcji. W krajobrazie długowiecznego miasta zawsze bowiem widoczna jest jego kulturowa „wielowarstwowość”, która czyni z niego rodzaj palimpsestu. Ten ponadczasowy przekaz zawarty w tkance miasta, to coś znacznie więcej niż budynki czy infrastruktura. To żywa tkanka, przesiąknięta pamięcią i energią minionych, a także obecnych pokoleń. Pamięć miejskiej zbiorowości, a za nią jej tożsamość, ma wielowymiarowy i wielopoziomowy charakter. Pamięć i przestrzeń miasta jest także kontekstualna – zależna od kultury i tradycji miejsca, w którym się znajduje. Nie ma więc jednolitej odpowiedzi na pytanie, czym jest przestrzeń miasta historycznego i jakie zawierać powinna elementy. Odpowiedź ta bowiem, jest zależna od kulturowej matrycy danej społeczności. Takie też powinny być podejmowane przez specjalistów i uczestników danej społeczności działania badawcze i ochronne. Warto także poszukać odpowiedzi na pytanie o znaczenie zmian i rozwoju cywilizacyjnego w kontekście zagrożeń dla krajobrazu miasta historycznego, i zastanowić się czy naprawdę istnieje konflikt pomiędzy tym rozwojem a miejskim dziedzictwem kulturowym.”

Ze zgromadzonych informacji wynika, że budynek usytuowany przy ul. Podgórznej 7 w Poznaniu powstał w latach 80. XIX stulecia. Zachował historyczną bryłę i stanowi część pierzei o charakterze zwartej zabudowy szeregu kamienic. Jest to budynek wzniesiony w konstrukcji tradycyjnej, na planie zbliżonym do prostokąta, pięciokondygnacyjny, podpiwniczony. W części północno-wschodniej prostopadłe przylega do niego oficyna sąsiadująca z budynkiem nr 9.

Kamienicę przy ul. Podgórznej 7 wzniesiono w latach 1884 - 1885 dla Teodora Steinkena. Około 1911 r. włączono ją do zespołu Szpitala Miejskiego zmieniając jej pierwotny charakter z mieszkalnego z lokalami usługowymi na szpitalny. W 1939 r. na terenie nieruchomości znajdowała się m.in. poliklinika chirurgiczna oraz zabudowania gospodarcze. Budynek wraz z innymi pięcioma budynkami/oddziałami wchodził w skład Szpitala Miejskiego w Poznaniu. W wyniku działań wojennych doznał ogółem 40 % strat w gospodarstwie i ruchomościach oraz nieruchomościach, co w stosunku do uszczerbków pozostałych oddziałów/budynków Szpitala Miejskiego w Poznaniu stanowiło jedyną z mniejszych strat wojennych („Raport o stratach wojennych Poznania 1939–1945” pod redakcją Andrzeja Saksona i Andrzeja Skarzyńskiego, Poznań 2008, s. 125). Szpital Miejski w Poznaniu po wojnie bardzo szybko rozpoczął działalność. W głównym gmachu szpitala przy ul. Szkolnej i Podgórznej, w krótkim czasie odbudowano sale operacyjne, uzupełniono sprzęt chirurgiczny i rozpoczęto pracę na Oddziale Chirurgicznym. W 1948 roku posiadał niemalże taką samą ilość łóżek, co w dniu 1.09.1939 r. („Raport o stratach wojennych...”, s. 123).

W związku z powyższym przedmiotowy budynek stanowi ważne, materialne świadectwo dziejów zabudowy i funkcji miasta. Historia Szpitala Miejskiego, którego oddział stanowił sięga XIX w. i jest ściśle związana z dziejami Poznania i jego mieszkańców. W szpitalu pracowało wielu wybitnych lekarzy, m.in. Antoni Jurasz. Po pierwszej wojnie światowej Szpital Miejski rozpoczął współpracę z Uniwersytetem Poznańskim, wtedy też utworzono w nim trzy kliniki m.in. chirurgiczną, która działała m.in. na terenie omawianego budynku. Szpital Miejski zakończył swoją działalność w kompleksie budynków przy ul. Szkolnej i Podgórnej około 2012 r.

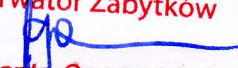
Budynek, zdaniem Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków zachował do czasów obecnych wartości historyczne, artystyczne i naukowe. Kompozycja elewacji, jedenastoosiowa od strony ulicy Podgórnej pozostała bez zmian w stosunku do stanu z okresu dwudziestolecia międzywojennego. W partii pierwszej i drugiej kondygnacji zachowało się boniowanie. Nie zmienił się także kształt rytmicznie zgrupowanych otworów okiennych, w partii drugiej kondygnacji zamkniętych arkadowo, w pozostałych kondygnacjach prostokątnych. Do czasu zdemontowania dachu w 2018 r. nad pseudoryzalitami zlokalizowane były lukarny zamknięte trójkątnymi naczółkami. Materiały dokumentacyjne poddane analizie wskazują, że budynek podczas remontu (a nie odbudowy), po ustaniu działań wojennych utracił tylko boniowanie od trzeciej do piątej kondygnacji, balkony w siódmej osi, naczółki zamykające otwory okienne trzeciej kondygnacji oraz sterczyny wieńczące lukarny dachowe. O oryginalności zachowanej substancji ścian świadczy również ich konstrukcja, zgodna ze sztuką budowania w XIX w.

W stosunku do strat, jakie nastąpiły w wyniku działań wojennych na terenie Starego Miasta, które w większości zostało odbudowane, należy podkreślić, że przedmiotowy budynek wraz z innymi znajdującymi się w północnej pierzei ulicy Podgórnej zachował się w stosunkowo dobrym stanie. Zdjęcia lotnicze wykonane 30 maja 1944 roku i 4 kwietnia 1945 roku (po ustaniu walk o miasto) przez samolot Sił Powietrznych Stanów Zjednoczonych z wysokości 7620 m również potwierdzają, że omawiany budynek zachował się łącznie z dachem („Poznań 1944-1945. Fotomapa”, Poznań 2016).

Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków wyraża opinię, iż budynek prezentuje formy architektury oraz dekoracji charakterystyczne dla budownictwa wielkomiejskiego, mieszkalnego końca XIX w. Przede wszystkim jest częścią północnej pierzei ulicy Podgórnej. Nie bez znaczenia jest także fakt, że przez lata działalności w nim Szpitala Miejskiego budynek utrwalił się w świadomości Poznaniaków, jako miejsce ważne i istotne w krajobrazie społecznym miasta. W świetle art. 3 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zabytek to nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową. Ponadto, zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt. 1 lit. c ww. ustawy, zabytki będące dziełami architektury i budownictwa podlegają ochronie i opiece, bez względu na stan zachowania.

W listopadzie 2018 r. właściciel wnioskował o wykreślenie budynku dawnego szpitala przy ul. Podgórnej 7 w Poznaniu z gminnej ewidencji zabytków. Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków rozpatrzył wniosek negatywnie, stojąc na stanowisku, że zachowanie budynku leży w interesie społecznym, jako świadectwa minionej epoki, ze względu na wartości architektoniczne i historyczne, jakie reprezentuje.

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Poznaniu		
wpłynęło dnia	2019 -04- 19	wpłynęło dnia
L. dz. WUOZ		
Sprawę prowadzi		

Wielkopolski Wojewódzki
Konserwator Zabytków

mgr Jolanta Goszczyńska